

Minkälaisella arvopohjalla sosiaaliturvaa uudistetaan?

Pasi Moisio

@pasi_moisio

Voiko sosiaaliturva yksilöllistyä ja yksinkertaistua?

TITA-TOIMI-Iltapäivä seminaari 26.4.2018 THL

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Tavoite yksinkertaisesti kannustava

Ennakoitavuuden lisääminen, kannustinloukkujen vähentäminen

Sosiaaliturvan yksinkertaistaminenkin vaatii arvovalintoja

Min, Max vai kustannusneutraali yksinkertaistaminen?

Kannustinloukkuja on aina sosiaaliturvassa

Byrokratialoukut on periaatteessa poistettavissa

Sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen

Taustalla olevien isojen arvovalintojen muuttaminen

Joku aina maksaa ja joku aina saa

”Positiiviset oikeudet johonkin velvoittavat muita antamaan ne, loukaten heidän negatiivisia vapauksia”

Tutkimus ei anna vastauksia arvovalintoihin

Sosiaaliturvan isot valinnat

Vakuutus vs. tarve

Syy vs. universaali

Vastikkeellinen vs. vastikkeeton

Yksilö vs. perhe

Suhteellinen vs. absoluuttisen taso

Tulotason säilyminen vs. toimeentulo

Ei yhtä vaan monta sosiaaliturvaa

- ❖ Työ-, asumis- ja oleskeluperusteinen sosiaaliturva
- ❖ Ansio-, perus- ja vähimmäisturva
 - Työperusteinen ansioturva
 - Työ- ja asumisperusteinen perusturva
 - Asumisperusteinen vähimmäisturva
(= asumistuki ja toimeentulotuki)
 - Oleskeluperusteinen kiireellinen toimeentulotuki ja terveydenhoito

Sosiaaliturva on syyperusteinen ja universaali, yksiköllinen ja perhekohtainen

Työperusteinen ansioturva:

vakuutus, syy, yksilöllinen, vastikkeellinen, tulotaso

Asumisperusteinen perusturva:

”vakuutus”, syy, yksilöllinen, vastikkeellinen, toimeentulo

Asumisperusteinen vähimmäisturva:

tarve, universaali, perhe, osin vastikkeellinen, toimeentulo

Perus- ja vähimmäisturvan arvot laissa

Perustuslain 19§ takaa perustoimeentulon
sosiaalisen **riskin kohdatessa**

Syyperusteinen, yksilöllinen, vastikkeellinen, tasoltaan
viimesijaista korkeampi

Takaa viimesijaisen turvan jokaisella, joka ei kykene
sitä **muulla tavoin hankkimaan.**

Tarveharkintainen, perhekohtainen, voidaan alentaa
(vastikkeellisuus)

Esitetyt uudistukset koskevat perus- ja vähimmäisturvaa

Perustulo

Negatiivinen tulovero

Osallistumistulo

Takuutulo

Yleistulo / Universal Credit

Yleisturva

Sininen sosiaaliturva

Perusturvalaki

...

Ei olemassa helppoa ratkaisua

Syyperusteisuus ja tarveharkinta ohjaavat avun eniten tarvitseville

Lisäksi haluttu sosiaaliturvan ottavan huomioon paremmin elämäntilanteita ja –valintoja

Syyperusteisuuden poisto / karkeistaminen ei toisi käytännössä isoja muutoksia

(Kotitalouskohtaisen) tarveharkinnan purkaminen käytännössä mahdotonta

Liian kallista joko taloudellisista tai sosiaalisista syistä

Pelkkä sosiaaliturvan uudistaminen ei riitä ratkaisuksi työn murrokseen

Sosiaaliturvan kannustavuutta, vastikkeellisuutta tai osallistavuutta ei voida toteuttaa ilman palveluja

Tulorekisteri & tekoäly

Mille uudistamme sosiaaliturvan?

Vaurastuneet kansalaiset

Polarisoituneet kansalaiset

Individualisoituneet kansalaiset

Globalisaatio ja kansallisvaltion merkityksen liudentuminen

Kuka on oikeutettu ja velvoitettu mihin, missä, milloin ja kuinka kauan?

Kiitos!